

Sygn. akt XVII AmA 19/20

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lipca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w następującym składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Bogdan Gierzyński

po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2020 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania (...) **Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W.**

przeciwko **Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów**

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

od decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 19 listopada 2019 r., znak: (...)

w przedmiocie wniosku powoda o zwolnienie od kosztów sądowych

postanawia:

odmówić zwolnienia od kosztów sądowych w całości.

Sędzia SO Bogdan Gierzyński

Sygn. akt XVII AmA 19/20

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał w dniu 19 listopada 2019 r., znak: (...) decyzję w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W. wraz z wnioskiem o zwolnienie z kosztów sądowych w zakresie ponoszenia kosztów odwołania.

Zarządzeniem z dnia 29 czerwca 2020 r. Sąd wezwał powoda pod rygorem oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów do złożenia: ostatniego bilansu i rachunku wyników, wyciągów z rachunków bankowych za czerwiec 2020 oraz raportów kasowych za czerwiec 2020.

Sąd zważył, co następuje.

Wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych nie zasługuje na uwzględnienie. Powód nie wykonał prawidłowo wezwania, albowiem nie złożył żądanego wyciągu z rachunku bankowego za czerwiec 2020 roku.

Zgodnie z treścią art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j.: Dz.U. z 2019 r., poz. 785) Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Treść powyższego przepisu nie wskazuje, w jaki sposób ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych osoba prawna powinna wykazać, że nie ma dostatecznych środków na uiszczenie tych kosztów. Należy zatem przyjąć, że może tego dokonać przedstawiając jakiegokolwiek dokumenty, które pozwalają określić jej sytuację majątkową.

Ze względu na fakt, że zwolnienie od kosztów sądowych osoby prawnej obwarowane jest większymi rygorami niż zwolnienie osoby fizycznej, osoba prawna (powód w przedmiotowej sprawie) musi w związku z tym udowodnić, że nie posiada dostatecznych środków na ich uiszczenie. Dlatego też, Sąd rozpoznając wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych opiera się na dowodach przekazanych w toku postępowania przez stronę, która jak wynika z brzmienia przepisu jest zobligowana do wykazania wszystkimi dostępnymi jej środkami, że nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych w określonej wysokości. Powyższy obowiązek ma doprowadzić do jednoznacznego przekonania, że powód nie jest i nie był w posiadaniu środków mogących stanowić źródło zaspokojenia kosztów sądowych, jak również nie może ich uzyskać. To na stronie ubiegającej się o zwolnienie od kosztów spoczywa obowiązek udowodnienia faktu braku dostatecznych środków na uiszczenie kosztów, w związku z czym przedstawić musi dowody uzasadniające twierdzenie o braku środków.

Powód w przedmiotowej sprawie powód przy piśmie z 15 lipca 2020 r. załączył wydruk e-Sprawozdania Finansowego (...) dla (...) za 2019 rok i informacje ogólne do sprawozdania finansowego, przy czym nie zostały wykazane żadne kwoty z działalności. Powód załączył ponadto Bilans oraz Rachunek zysków i strat wskazujący, że aktywa i pasywa powoda równoważą się, dlatego Rachunek zysków i strat został ujęty na poziomie zero. Powód natomiast nie złożył wyciągu z rachunku bankowego za okres czerwiec 2020 r. Na prezentacie Sądu Okręgowego w Warszawie wskazano, że załączniki do pisma stanowią sześć kartek i koperta. Pismo z załącznikami zostało wszyte do akt sprawy i nie ma wśród nich wyciągu z rachunku bankowego.

Należy w tym miejscu stwierdzić, że osoba prawna ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych jest zobligowana nie tylko przytoczyć fakty, mające przemawiać za uwzględnieniem wniosku, ale również spoczywa na niej ciężar wykazania tych faktów. Prezentowane w tym zakresie środki dowodowe powinny być dostosowane do konkretnej osoby prawnej, przedstawiać jej sytuację z należytą starannością, z zachowaniem zasady lojalnej współpracy z sądem i umożliwić kompleksową i rzetelną ocenę sytuacji majątkowej takiego podmiotu (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2017 r., V CZ 84/16, LEX nr 2258061). Okoliczności uzasadniające zwolnienie muszą istnieć w chwili orzekania (art. 316 § 1 k.p.c.), ale powinny obrazować status materialny osoby prawnej w szerszej perspektywie czasowej, bo może wystąpić przejściowy tylko brak środków płatniczych. Istotny jest też rozmiar opłaty (opłat) w porównaniu do zasobów i obrotów wnioskodawcy (A. Górski, L. Walentynowicz, Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Ustawa i orzekanie. Komentarz praktyczny, Oficyna, 2008, wyd. II; Komentarz do art. 103). Wykazanie braku dostatecznych środków na uiszczenie kosztów, osoba prawna może wykazywać wszelkimi dostępnymi dowodami, wśród których podstawowe znaczenie mają dokumenty. Jednakże rodzaj tych dowodów zależy od rodzaju i charakteru osoby prawnej ubiegającej się o zwolnienie od kosztów (por. postanowienie SN z 08 listopada 1976 r., I CZ 96/76, Lex 5042).

Sąd wezwał powoda do złożenia konkretnych dokumentów.

W przedmiotowej sprawie powód nie przedstawił wystarczających dowodów na wykazanie, że w istocie

Co do zasady każdy wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, złożony w toku postępowania sądowego, rozpatrywany jest przy uwzględnieniu okoliczności dotyczących sytuacji majątkowej wnioskodawcy w chwili złożenia wniosku, a poza zasadę swobodnej oceny dowodów wykraczałoby jedynie dokonanie odmiennych ocen tych samych możliwości finansowych (postanowienie Sądu Najwyższego z 11.08.2016 r., I CZ 45/16, LEX nr 2094263).

Wobec nie złożenia wszystkich żądanych przez Sąd dokumentów, które mogłyby obrazować aktualną sytuację finansową powodowej spółki należy uznać, że przedmiotowy wniosek poprzestaje jedynie na stwierdzeniu, że powodowa spółka nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych w zakresie opłaty w wysokości 1.000 zł w sprawie z uwagi na złą kondycję finansową.

Jako osoba prawna – powód w sprawie - powinna być przygotowana do ponoszenia kosztów prowadzenia postępowań sądowych (choćby kosztów postępowania rejestrowego). Potencjalna możliwość prowadzenia postępowań cywilnych jest nieodłącznym elementem działalności gospodarczej, a zatem przedsiębiorca powinien uwzględnić je w planowaniu swoich wydatków. Z uwagi na to, planowanie wydatków bez uwzględnienia konieczności poniesienia kosztów sądowych, jest naruszeniem równoważnego traktowania swoich powinności finansowych, natomiast strona, która realizuje swoje zobowiązania w taki sposób, że wyzbywa się zdolności do zapłaty kosztów sądowych – preferencyjnie traktując inne zobowiązania – nie może prawnie skutecznie podnieść zarzutu, że odmowa zwolnienia jej od kosztów sądowych jest ograniczeniem dostępu do realizacji jej praw przed sądami (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 09.07.1992 r., I ACz 393/92, Lex Wokanda 1993/2/32). Przedsiębiorca w prowadzonej przez siebie działalności powinien mieć możliwości wygoszparowania jakichkolwiek środków i pokrycia chociaż części kosztów sądowych (postanowienie SN z 2.04.2015 r., I CZ 31/15, LEX nr 1666014).

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że brak dostatecznych środków na uiszczenie kosztów nie jest tożsamy z brakiem jakichkolwiek środków. Nawet bowiem – przykładowo - chwilowy brak środków pieniężnych na rachunku bankowym osoby prawnej nie uzasadnia domagania się zwolnienia od kosztów sądowych (por. postanowienie SN z 18.12.1990 r., II CZ 217/90, Lex 142577). Ponadto w przypadku osób prawnych istotnym jest, iż przy zwalnianiu przedsiębiorców od kosztów sądowych należy mieć na uwadze to, że nieodłącznym elementem działalności gospodarczej jest potencjalna możliwość prowadzenia spraw sądowych (por. K. Gonera, Ustawa..., s. 548). Przyjmuje się, że koszty dochodzenia przed sądem roszczeń związanych z prowadzoną działalnością stanowią koszty, które strona musi uwzględniać w racjonalnym planowaniu swoich wydatków (postanowienie SN z 28.05.2013 r., V CZ 2/13, LEX nr 1360377). Dlatego przedsiębiorcy powinni uwzględniać koszty postępowania sądowego związane z prowadzoną działalnością gospodarczą przy planowaniu przyszłych wydatków. Koszty postępowania sądowego stanowią konieczny element obrotu gospodarczego i mają, co do zasady, charakter zwrotny (por. orzeczenie SN z 24.11.1960 r., II CZ 155/60, RPEiS 1961/4, s. 302; postanowienie SN z 18.12.1990 r., II CZ 217/90, LEX nr 142577; postanowienie SA w W. z 27.05.2014 r., VI ACz 4228/13, niepubl.). Jeżeli przedsiębiorca nie prowadzi takiej praktyki, w jego dyspozycji pozostają także inne instrumenty finansowe, które pozwolą uregulowanie zobowiązań względem Skarbu Państwa. Przy ocenie zwolnienia przedsiębiorcy od kosztów sądowych należy wziąć pod uwagę, że koszty sądowe są wydatkami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej, które przedsiębiorca powinien traktować na równi z innymi wydatkami. (P. Feliga, Komentarz do art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Wyd. II, WKP 2019, Lex).

W ocenie Sądu przyczyna zwolnienia od kosztów sądowych na jaką powołuje się powód jest bezpodstawna i gołosłowna, bo nie poparta dostatecznymi dowodami. Z pewnością takimi dowodami nie mogą być dokumenty zgromadzone w aktach postępowania administracyjnego wykazujące stan majątkowy spółki za lata wcześniejsze. Zdaniem Sądu takie działanie podmiotu ubiegającego się o zwolnienie od kosztów sądowych uniemożliwia kompleksową ocenę sytuacji majątkowej pod kątem zwolnienia od kosztów sądowych i nie rodzi po stronie sądu obowiązku badania z urzędu sytuacji majątkowej takiego podmiotu (zob. wyrok ETPC z 19.01.2010 r., 1783/04, (...) sp. z o.o. v. (...), (...), § 38).

Dodać należy również, iż zawartą w art. 103 przesłankę zwolnienia osoby prawnej od kosztów sądowych, związaną z brakiem dostatecznych środków na ich uiszczenie, należy rozumieć jako obowiązek wykazania trwałej niemożności uzyskania środków na uiszczenie kosztów sądowych. Jeżeli bowiem osoba prawna nie posiada środków na rachunku bankowym lub gotówki w kasie, choć dysponuje innym majątkiem, to przejściowy brak wolnych środków pieniężnych w zasadzie nie stanowi podstawy do zwolnienia jej od kosztów sądowych. Powód zaś, nie przedstawił nawet aktualnego stanu rachunku bankowego spółki. Osoba prawna, zwłaszcza gdy jest przedsiębiorcą, powinna być przygotowana do ponoszenia kosztów prowadzenia postępowań sądowych (choćby kosztów postępowania rejestrowego - związanych z

dokonywaniem wpisów w Krajowym Rejestrze Sądowym). Potencjalna możliwość prowadzenia spraw cywilnych jest nieodłącznym elementem działalności gospodarczej, a zatem przedsiębiorca powinien uwzględniać je w planowaniu swoich wydatków. Jeżeli osoba prawna wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych uzasadnia przejściowymi trudnościami finansowymi, to co do zasady, brak jest podstaw do przyznania jej takiego zwolnienia.

Skutkiem procesowym niewykonania ciężaru procesowego wykazania braku dostatecznych środków na poniesienie kosztów sądowych jest odmowa zwolnienia strony od kosztów sądowych w całości lub w części (por. postanowienie SN z 2.10.1998 r., III CZP 34/98, Prok. i Pr.-wkł. (...), poz. 38; postanowienia SA w W.: z 27.05.2014 r., VI ACz 347/14, niepubl.; z 27.03.2014 r., VI ACz 4231/13, niepubl.). Przewidziany w art. 103 u.k.s.c. ciężar wykazania nieposiadania dostatecznych środków na opłacenie kosztów jest bowiem kwestią merytoryczną, nie formalną, i prowadzi do merytorycznego rozstrzygnięcia wniosku, tj. do uwzględnienia go w całości lub w części albo do oddalenia wniosku (postanowienie SA w Warszawie z 4.04.2014 r., VI ACz 178/14, niepubl.).

W związku z powyższym, w ocenie Sądu Okręgowego, powód nie udowodnił, że nie posiada dostatecznych środków na uiszczenie kosztów sądowych w wysokości 1000 zł.

Z uwagi na powyższe, wniosek pozwanych podlegał oddaleniu w całości – o czym na podstawie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j.: Dz.U. z 2019 r., poz. 785), Sąd orzekł jak w sentencji postanowienia.

SSO Bogdan Gierzyński